

Minimální preventivní program

Základní škola a mateřská škola Chornice, okres Svitavy

**Nádražní 19
56942 CHORNICE**

.....

.....

Úvod

Preventivní program školy je celoroční program zaměřený na prevenci rizikového chování, zvyšování sociálních kompetencí žáků i pedagogů a kompetencí pro zdravý životní styl. Zasahuje výchovnou i naukovou složku a všechny účastníky, tedy žáky i dospělé.

Preventivní program byl vytvořen za účelem naplánování, realizace a garance procesu primární prevence. Vychází z charakteristiky a stavu školy, zamýšlí se nad jeho aspekty, předkládá postup činností v konkrétních oblastech, zmiňuje se o metodách, aktivitách, strategiích a zaměření, nabízí konkrétní základní materiál a zdroje.

Primární prevence je chápána jako komplex aktivit a opatření, vedoucí k vytváření kvalitního klimatu školy a tříd, pozitivně působící na rozvoj daných kompetencí a motivaci žáků a pedagogů.

Kontakty:

Ředitelka školy: PaedDr. Zdenka Vašíčková
tel.: 602964287
e-mail: zschornice@mtr.cz

Školní poradenské pracoviště

Školní metodik prevence: Mgr. Ivana Korcová
tel.: 606031713
e-mail: piskova.ivana@seznam.cz

Výchovný poradce: PaedDr. Zdenka Vašíčková
tel.: 602964287
e-mail: zschornice@mtr.cz

Speciální pedagog pro 1. stupeň: Mgr. Milena Truhlářová
tel.: 725170635
e-mail: mi.truhlarova@seznam.cz

Speciální pedagog pro 2. stupeň: Mgr. Radka Bidmonová
tel.: 606031713
e-mail: radka.zavadilova@centrum.cz

Charakteristika školy

Naše škola se skládá ze dvou budov (1. stupeň a 2. stupeň) z nichž každá má svoji počítačovou učebnu, tělocvičnu a u obou budov se nachází venkovní hřiště. Ve třetí budově se nachází mateřská škola.

Jsme vesnická škola rodinného typu, která klade důraz na zdravý životní styl a environmentální výchovu. Škola je otevřená dětem i rodičům, respektujeme žáky jako osobnosti, máme individuální přístup, integrované děti s LMP, vztahy ve škole jsou přátelské, respektujeme schopnosti svobodné a tvůrčí práce, samostatného myšlení a odpovědného rozhodování, dbáme na obecně uznávané životní a mravní hodnoty.

Škola má vypracovaný Školní řád, se kterým jsou každoročně opětovně na počátku roku seznámeny děti i rodiče a se kterým se pracuje rovněž v průběhu roku.

Většina žáků je místních, několik žáků dojíždí ze spádových i nespádových oblastí.

Škola je propojena se životem i potřebami obce Chornice. Máme několik projektů a celoškolních akcí v průběhu školního roku. Důležitou úlohu plní činnost školní družiny, jejíž kapacita je každoročně naplněna. Nabídka aktivit a kroužků pro volný čas vychází ze zájmu žáků a podporuje rozvoj jejich talentu, nadání ve všech oblastech.

Velmi významné je prohloubení jazykových dovedností se zaměřením na využití cizího jazyka v praxi, na poznávání reálií, života a tradic jednotlivých zemí.

Vedeme ke zdravému životnímu stylu, ke schopnosti kulturního a estetického prožitku, či vlastní tvořivosti i k zájmu o věci veřejné jak lokálního, tak globálního charakteru.

Značný důraz v učebním plánu je kladen na novou informatiku a kybernetickou bezpečnost.

V každém školním roce probíhá příprava žáků na přijímací zkoušky z matematiky a českého jazyka.

Inkluze

Škola se věnuje dětem se speciálními vzdělávacími potřebami a žákům s IVP.

Diagnostika žáků se uskutečňuje po doporučení třídního učitele či na žádost rodičů prostřednictvím pedagogicko-psychologických poraden s následným posudkem psychologa z PPP. Pedagogickou diagnostiku zejména v oblasti přímé pedagogické podpory a dynamiky tříd vykonávají učitelé a příslušní pracovníci školního poradenského pracoviště. Oblast poskytování podpůrných opatření žákům vede výchovná poradkyně v součinnosti s vedením školy, třídními učiteli, metodikem prevence, speciálním pedagogem, rodiči a dalšími subjekty.

Metodická a koordinační činnost

- Tvorba a kontrola realizace preventivního programu školy.
- Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.
- Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy).
- Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na sociálně patologické jevy.
- Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů.
- Vedení písemných záznamů z pohovorů s rodiči a žáky, navržená a realizovaná opatření.

Poradenská činnost

- Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně patologického chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).
- Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj sociálně patologických jevů ve škole.
- Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

Informační činnost

- Zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
- Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
- Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence sociálně patologických jevů (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci).

Sociálně patologické jevy, reakce školy, spolupráce s dalšími institucemi

Jako sociální patologii můžeme označit protiprávní a neetické jevy, které jsou v přímém rozporu s uznávanými sociálními normami či hodnotami dané společnosti a narušují tak bezkonfliktní soužití lidské společnosti. V průběhu doby se vyvíjejí a mění. V každé společnosti se najdou jedinci a skupinky, kteří budou k patologickému jednání inklinovat.

Nemusí se vždy jednat o jedince nepříznivě. Mnohdy jsou jen sociálně handicapovaní, selhávající, popř. nevyzrálí.

Metody práce

- a) pozorování - hlavní zdroj informací o žákovi
- b) rozhovor
- c) dotazník
- d) besedy - hledání směru, který skutečně obohacuje primárně preventivní působení na škole
- e) koordinace další odborné péče - je nutná v případě, kdy situace vyžaduje spolupráci dalších expertů.

Monitorovací systém problémových projevů chování

- a) vyčleňování a nepřijetí do kolektivu spolužáků
- b) úzkostné projevy
- c) projevy poruch chování
- d) závislosti
- e) šikana
- f) neprospěch
- g) záškoláctví
- h) náhlé nepříznivé události a katastrofy
- i) nečekané životní situace a změny

Případné problémy jsou ve škole řešeny ihned ve spolupráci s vedením školy, celým pedagogickým sborem a rodiči. Metodik prevence spolupracuje s vedením školy, s výchovným poradcem, s třídními učiteli a ostatními pedagogickými pracovníky, s OSPOD na pracovišti Moravská Třebová, Konice a Boskovice.

Spolupráce s rodiči, vzájemná informovanost je jedním z důležitých kroků pro zajištění efektivity programu, která je zajišťována formou třídních schůzek, případně individuálních pohovorů.

Aktivity zaměřené pro rodiče:

- Minimální preventivní program je volně přístupný na stránkách školy.
- Pro zákonné zástupce i žáky nabídka konzultačních hodin třídních učitelů, výchovného poradce, školního metodika prevence - dle vyžádání a domluvy.
- Nabídka propagačních materiálů.
- Individuální rozhovory s rodiči a žáky při zjištění problému, za přítomnosti pedagogů a ředitelky školy.
- Nabídka kontaktů, seznámení s odkazy a aplikacemi k problematice sociálně patologických jevů.
- Nabídka dohledu nad dojíždějícími žáky s možností kvalitně stráveného volného času.

Aktivity zaměřené na žáky

- Kvalitně strávený volný čas např. školní družina, nabídka kroužků a doučování.
- Nabídka dohledu nad dojíždějícími žáky.
- Třídnické hodiny – 1x měsíčně a dále dle potřeby.
- Komunitní kruh na 1. stupni 1x týdně.
- Monitorování problémových projevů chování.
- Sledování studijních výsledků žáků ve spolupráci s třídními učiteli.
- Pohovory se žáky 6. ročníku o přechodu z 1. na 2. stupeň.
- Pohovory se žáky 9. ročníku o volbě povolání.
- Pohovory se žáky 9. ročníku o možnostech po přijímacím řízení na střední školu.
- Rozvíjení kompetencí, vedoucí k bezpečné práci s výpočetní technikou.

Dokumentace

- Preventivní program školy
- Zápis z třídních učitelů z třídnických hodin (aktivity s dětmi, skupinami, rozhovory, konzultace, akce, vzdělávání...)
- Zápis z řešení z vybraných situací, jednání s rodiči, z pedagogických rad, jednání
- Záznamy o výskytu rizikového chování a jeho řešení
- Evidence veškerých akcí (programy, projekty), kontaktů, zdrojů
- Školní vzdělávací program
- Výroční zpráva
- Třídní knihy (obsah učiva)

Oblasti prevence

Primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování dětí a mládeže:

1) Šikana a extrémní projevy agrese

(násilí, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, vandalismus, krádeže, sprejství a další trestné činy a přečiny)

2) Záškoláctví a neplnění školních povinností

3) Závislostní chování – adiktologie

(užívání všech návykových látek, netolismus, gambling)

4) Extrémně rizikové sporty a rizikové chování v dopravě (prevence úrazů)

5) Spektrum poruch příjmu potravy

6) Negativní působení sekt a členství v nich

7) Sexuální rizikové chování

8) Týrání, zneužívání a zanedbávání dětí - syndromem CAN

9) Škola a neštěstí - Jsme připraveni!

(Náhlé nepříznivé události - úmrtím či vážným zraněním, pandemii, válku až po katastrofy typu povodně, tornáda a další.)

10) Psychická krize, duševní onemocnění žáka

Plán minimální prevence rizikového chování ve školním roce 2025 – 2026

Rizikové projevy	1. stupeň					2. stupeň			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Šikana a extrémní projevy agrese, rasismus a xenofobie	PRV ČJ	PRV ČJ	PRV ČJ	ČJ	ČJ PŘV	VO VZ ČJ LS	D VO VZ ČJ LS	VO ČJ PŘ	Z VO ČJ
Záškoláctví	ČJ PRV	PRV	PRV	PŘV VL	PŘV VL	VO VZ	VO	VO	VO
Závislostní chování (adiktologie)		PRV	PRV	PŘV VL I	PŘV VL	VZ I	VO VZ HV I	CH PŘ	CH VO HV I
Extrémně rizikové sportovní aktivity, rizikové chování v dopravě	PRV TV	PRV TV	PRV TV	PŘV TV	PŘV TV	TV ČJ LS VZ VO	TV ČJ VZ LS VO	TV ČJ PŘ	F TV ČJ
Spektrum poruch příjmu potravy			PRV		PŘV	VZ PŘ	VZ	PŘ ČJ	CH
Negativní působení sekt a členství v nich						VO VZ	VO VZ ČJ I	ČJ VO I	Z VO I
Sexuální rizikové chování					PŘV ČJ	PŘ VZ	VZ I	PŘ I	I

						I			
Týrání, zneužívání a zanedbávání dětí (syndromem CAN)	?	?			PŘV ČJ	VZ	VZ	PŘ VO	VO
Škola a neštěstí				ČJ	PŘV ČJ	VZ Z	VZ	PŘ VO	VO
Psychická krize, duševní onemocnění žáka					PŘ ČJ I	VZ I	VZ I	PŘ VO I	VO I

Rizikové Projevy podle vzdělávacích oborů a tematických celků ve školním roce 2025 – 2026

Rizikové projevy	Ročník	Vzdělávací obor	Tematický celek
Interpersonální agresivní chování, delikventní chování	1.	PRV	Prolíná se jednotlivými tematickými celky
		ČJ	Prolíná se jednotlivými tematickými celky
	2.	PRV	Prolíná se jednotlivými tematickými celky
		ČJ	Prolíná se jednotlivými tematickými celky
	3.	PRV	Prolíná se jednotlivými tematickými celky
		ČJ	Prolíná se jednotlivými tematickými celky
	4.	ČJ	Prolíná se jednotlivými tematickými celky
	5.	ČJ	Prolíná se jednotlivými tematickými celky
		PŘV	Prolíná se jednotlivými tematickými celky
	6.	VO	Život ve škole Úmluva o právech dítěte
		Z	Problémy lidské nesnášenlivosti – rasismus, diskriminace, xenofobie Lidské rasy Světová náboženství
		VZ	Život v rodině a mimo ni Osobní bezpečí Rozvoj osobnosti Návykové látky
		ČJ	Mezilidské vztahy Sociální skupiny Kulturní difference

	7.	D	Středověk – výbojné války, křížové výpravy Novověk - otrokářství I. Světová válka
		VO	Život mezi lidmi Řízení společnosti Lidská práva
		VZ	Rodina Zneužívání návykových látek, prevence Osobní bezpečí
		ČJ	Deklarace práv dítěte Etnický původ Významné osobnosti
	8.	VO	Osobnost Psychické stavy a procesy Člověk v sociálních vztazích
		ČJ	Právo Ukázky textů Společenské chování
		PŘ	Lidské rasy
	9.	Z	Světová náboženství Lidská práva
		VO	Občan Právní ochrana Rodinné právo
		ČJ	Principy demokracie a solidarity
Záškoláctví	1.	ČJ	Prolíná se jednotlivými tematickými celky
		PRV	U nás ve škole
	2.	PRV	Školní povinnosti
	3.	PRV	Já a škola
	4.	PŘV	Prolíná se jednotlivými tematickými celky
		VL	Občanská společnost
	5.	PŘV	Člověk a příroda
		VL	Občanská společnost
	6.	VO	Život ve škole, práva a povinnosti žáka
		VZ	Režim dne Život v rodině a mimo ni
	7.	VO	Život mezi lidmi Lidská práva a povinnosti
	8.	VO	Člověk v sociálních vztazích Právní minimum

	9.	VO	Právní ochrana Rodina a zákony
Závislostní chování	2.	PRV	Prolíná se jednotlivými tematickými celky
	3.	PRV	Prolíná se jednotlivými tematickými celky
	4.	PŘV	U lidských obydlí
		VL	Občanská společnost
		I	Osobní údaje Sdílení dat, cloud Využití digitálních technologií v různých oborech Ergonomie, ochrana digitálního zařízení a zdraví uživatele
	5.	PŘV	Lidské tělo
		VL	Občanská společnost
	6.	VZ	Návykové látky Režim den Rozvoj osobnosti Osobní bezpečí
		I	Informační systém, uživatelé, činnosti, práva, databázové relace
	7.	VO	Život mezi lidmi Svět kolem nás
		VZ	Zneužívání návykových látek Osobní bezpečí Péče o duševní zdraví
		HV	Lidské nešvary a hudba
		I	Instalace aplikací Fungování a služby internetu
	8.	CH	Vlastnosti látek
		PŘ	Nervová soustava Návykové látky a jejich rizika, prevence
	9.	CH	Organické sloučeniny – alkoholy Chemické výrobky - léky
		HV	Moderní populární hudba – osudy slavných
		VO	Děti a paragrafy Tržní mechanismus
		I	Bezpečnostní rizika: útoky, nebezpečné aplikace a systémy Zabezpečení počítače a dat
	1.	PRV	Dopravní výchova
		TV	Zásady bezpečnosti při sportování
	2.	PRV	Dopravní výchova
		TV	Zásady bezpečnosti při sportování

Extrémně rizikové sportovní aktivity, rizikové chování v dopravě	3.	PRV	Dopravní výchova
		TV	Zásady bezpečnosti při sportování
	4.	PŘV	Dopravní výchova
		TV	Zásady bezpečnosti při sportování
	5.	PŘV	Lidské tělo
		TV	Zásady bezpečnosti při sportování
	6.	TV	Zásady bezpečnosti při sportování
		ČJ	Literární texty, rozbor souvětí
		VO	První pomoc, krizové situace
		VZ	Osobní bezpečí
		LS	Literární texty
	7.	TV	Zásady bezpečnosti při sportování
		ČJ	Lit. texty o sportovcích, aktualizace
		VO	Svět kolem nás Integrovaný záchranný systém
		VZ	Osobní bezpečí
		LS	Texty s dobrodružnou tematikou, s dětským hrdinou
	8.	TV	Zásady bezpečnosti při sportování
		ČJ	Slavné sportovní osobnosti
		PŘ	Pohybová a nervová soustava
	9.	F	Účinky el. proudu na organismus První pomoc
		TV	Zásady bezpečnosti při sportování
		ČJ	Práce s textem, Skladba
Spektrum poruch příjmu potravy	3.	PRV	Prolíná se jednotlivými tematickými celky
	5.	PŘV	Lidské tělo
	6.	VZ	Zdravá výživa
		PŘ	Podmínky života
	7.	VZ	Zdravá výživa Člověk ve zdraví a nemoci
	8.	PŘ	Trávicí soustava
		ČJ	Složitější souvětí
	9.	CH	Sacharidy, tuky – význam pro zdraví
Negativní působení sekt	6.	VO	Život ve škole Člověk v rytmu času Vztahy mezi lidmi
			Život mimo rodinu

		VZ	Rozvoj osobnosti Osobní bezpečí
	7.	VO	Život mezi lidmi Svět kolem nás
		VZ	Zneužívání návykových látek Osobní bezpečí
		ČJ	Literární texty Skladba
		I	Fungování a služby internetu Metody zabezpečení přístupu k datům Role a jejich přístupová práva
	8.	VO	Komunikace Sociální skupiny
		ČJ	Mediální sdělení
	9.	Z	Náboženství, sekty
		VO	Aktualizace – Soudobé problémy
		I	Sociální sítě
Sexuální rizikové chování	5.	ČJ	Prolíná se jednotlivými předměty
		PŘV	Lidské tělo
	6.	VZ	Sexuální výchova
		Z	Život v rozvojových zemích
		I	Informační systém, uživatelé, činnosti, práva
	7.	VZ	Sexuální výchova
		I	Fungování a služby internetu Metody zabezpečení přístupu k datům
	8.	PŘ	Pohlavní soustava
		VO	Člověk v sociálních vztazích
	9.	VO	Právní ochrana Sociální skupiny
Okruh poruch a problémů spojených se syndromem CAN (syndromem týraného a zanedbávaného dítěte)	5.	PŘV	Lidské tělo
		ČJ	Prolíná se jednotlivými předměty
	6.	VZ	Vztahy mezi lidmi a formy soužití Vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity – rodina, škola, vrstevnická skupina, obec, spolek
	7.	VZ	Formy a stupně individuálního násilí a zneužívání
	8.	PŘ	Pohlavní soustava

		VO	Člověk v sociálních vztazích
	9.	VO	Právní ochrana Sociální skupiny
Škola a neštěstí	5.	PŘV	Lidské tělo
		ČJ	Prolíná se jednotlivými předměty
	6.	VZ	Dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví
		Z	Život v rozvojových zemích
	7.	VZ	Dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví Psychohygiena v sociální dovednosti pro předcházení a zvládání stresu
	8.	PŘ	Pohlavní soustava
		ČJ	Výklad – slohový útvar
	9.	ČJ	Soudobá literatura
Psychická krize/duševní onemocnění žáků	5.	PŘV	Lidské tělo
		ČJ	Prolíná se jednotlivými předměty
	6.	VZ	Vztah k sobě samému a druhým lidem, sebepojetí Utváření vlastní identity
	7.	VZ	Změny v životě člověka a jejich reflexe Stres a jeho vztah ke zdraví Komunikace se službami odborné pomoci
		I	Fungování a služby internetu Metody zabezpečení přístupu k datům
	8.	PŘ	Pohlavní soustava
		VO	Člověk v sociálních vztazích
	9.	VO	Právní ochrana Sociální skupiny
		I	Digitální identita a digitální stopa Fungování a algoritmy sociálních sítí, vyhledávání a cookies

Přehled akcí školy ve školním roce 2025 – 2026

- Společné aktivity MŠ a 1. stupně ZŠ, 1. stupně ZŠ a 2. stupně ZŠ
- Otevřená hodina žáků první třídy pro rodiče
- Třídnické hodiny – 1x měsíčně a dále dle potřeby
- Rozvíjení kompetencí, vedoucí k bezpečné práci s výpočetní technikou (Datová Lhota)
- Kvalitně strávený volný čas např. školní družina, nabídka kroužků a doučování
- Olympiáda a soutěže v různých oblastech vzdělávání
- Testování SCIO 6. a 9. třídy
- Příprava na přijímací řízení CERMAT 9. ročníků
- Lyžařský a snowboardový výcvik
- Dopravní kurz pro 1. stupeň a návštěva dopravního hřiště, dopravní soutěž pro 2. stupeň
- Bruslení, sáňkování a další
- Cvičný poplach a evakuace školy
- Mikulášská nadílka
- Dětský den
- Školní výlety
- Plavecký kurz
- Informace prostřednictvím školní nástěnky
- Školní časopis Zelený Chornáček
- Sbírka na povodně 2024
- Aktivní velké přestávky na hřišti
- Pitný režim

Projekty

- Projekt KPBI „Kraje pro bezpečný internet“.
- Projekt „Zelená stuha“
- Projekt „Chceme být zdraví“
- Projekt „Dětství bez úrazu“
- Projekt „Vánoční tradice“
- Projekt „Masopust“
- Projekt „Slavíme Velikonoce“
- Projekt „Obědy pro děti“ pro žáky sociálně znevýhodněné

- Projekt „Ovoce a mléko do škol“

Informační nástěnka

V budově školy se nachází informační nástěnka s tematikou primární prevence rizikového chování, telefonními čísly a webovými stránkami.

Charitativní akce

Naše škola je několik let zapojena do veřejných sbírek občanských sdružení FOND SIDUS a ŽIVOT DĚTEM. Tyto organizace zasílají žákům předměty, které si mohou koupit. Získané finanční prostředky jsou použity na pomoc a podporu handicapovaným a nemocným dětem, dětem v nouzi.

Spolupráce školy s jinými organizacemi

Naše škola nabízí a zprostředkovává možnosti seberealizace dětí i mimo školní zařízení:

- Obec Chornice - obecní knihovna, OÚ
- Sokol
- Sbor dobrovolných hasičů Chornice a Jevíčko
- Městskou policií Moravská Třebová
- Svaz rybářů a myslivců
- ZUŠ Jevíčko
- DDM Moravská Třebová
- Charita Moravská Třebová
- Spolupráce s místními firmami a drobnými podnikateli
- Centrum environmentální výchovy Stolístek Linhartice

Strategie pro jednotlivé stupně vzdělávání

1. - 5. ročník

- stanovení a zažití pravidel soužití v rámci třídního kolektivu i celé školy,
- uvědomování si vlastní osobnosti a zdravého sebevědomí žáků,
- vnímání odlišností mezi žáky a jejich přijímání, budování vzájemné úcty a důvěry,
- rozvoj schopností komunikace, řešení problémů a předcházení konfliktům, odmítání,
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci hygieny, životosprávy a zdravého životního stylu,
- navození zdravého klimatu ve třídě a všestranný rozvoj osobností žáků,
- široká nabídka volnočasových aktivit, účast ve výtvarných, sportovních, hudebních i jiných akcích nebo soutěžích,
- důraz na spolupráci s rodiči,
- zaměření pozornosti na včasné odhalení specifických vývojových poruch učení nebo i jiných postižení,
- včasné diagnostikování sociálně patologických problémů ve třídě,

6. - 9. ročník

- vytváření pozitivních vztahů mezi žáky navzájem a mezi žáky a učiteli a jejich upevňování,
- stanovení a zažití pravidel soužití v rámci třídního kolektivu i celé školy,
- formování třídního kolektivu jako bezpečného místa, které žákům může pomoci vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování,
- trénink obrany před manipulací, schopnost odmítání rizikových faktorů,
- orientace v problematice závislosti a škodlivosti návykových látek,
- orientace v problematice sexuální výchovy,
- přehled základních právních norem,
- trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí, posilování sebevědomí,
- trénink schopnosti vyrovnat se s neúspěchem,
- zvládání náročných fyzických a duševních nebo jiných zátěžových a stresových situací,
- zaměření na zdravý životní styl,
- včasné diagnostikování sociálně patologických problémů ve třídě,

Strategie v případě výskytu zneužívání návykových látek ve škole

- V případě podezření, že žák zneužívá návykové látky, provede třídní učitel nebo výchovný poradce či školní metodik protidrogové prevence pohovor se žákem s diskrétním šetřením a doporučí mu rozhovor s odborníkem (z PPP, střediska výchovné péče, přes linku důvěry).
- Při důvodném podezření kontaktovat rodiče a upozornit je na možné nebezpečí a na postup školy v případě akutního ohrožení zdraví po požití drogy. V případě negativní reakce rodičů na sdělené skutečnosti upozornit OSV.
- V akutním případě - po průkazném zjištění zneužívání návykových látek ve škole, nebo v případě, že je žák prokazatelně ovlivněn drogou či alkoholem v době vyučování.
- Ředitel školy či pověřený pracovník kontaktuje příslušné zdravotnické zařízení a zároveň uvědomí rodiče, popř. zákonné zástupce žáka a uvědomí odbor školství.
- V případě dealerství nebo porušení trestního zákona (ohrožování mravní výchovy dítěte nebo zanedbání rodinné péče) uvědomí ředitel školy oddělení sociálně právní ochrany dětí a oznámí věc policii.

Strategie vyšetřování krádeže

- Vždy musí být informován ředitel školy.
- Pečlivě se zabývat příčinami. Některé jsou významně polehčující (dítě je ke krádeži donuceno někým jiným, z koho má strach). Někdy se může jednat i o formu kompulzivního chování, kterou je nutné řešit v rámci odborné péče.
- Každou nahlášenou krádeží je třeba se zabývat. Je to důležité poselství jak pro poškozeného, tak pro zloděje.
- O krádeži a jejím šetření provést záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo, kdy, kde, jak, proč, čím, ...
- Preferovat nápravu vztahu mezi poškozeným a zlodějem – trvat na tom, aby zloděj věc vrátil přímo poškozenému, omluvil se a nabídnul za své chování nějakou kompenzaci.
- Bezprostředně informovat zákonné zástupce poškozeného.
- Zákonné zástupce zloděje vyrozumět vždy až poté, kdy budou přesně známy příčiny, které dítě k takovému chování vedly a to zejména v případě menších dětí.
- Jestliže se jedná o trestný čin (krádež nad 5000,- Kč nebo bylo použito násilí), vyrozumět Policii ČR. Škola a školské zařízení není orgán činný v trestním řízení, takže nemůže nic vyšetřovat. Pokusy o „vyšetřování“ ze strany školy, mohou nenapravitelně ovlivnit další vyšetřování Policie ČR. Policii ČR vyrozumět i v případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy a také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo jeho zákonní zástupci.
- Potrestat zloděje na základě porušení školního řádu.
- V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek, vyrozumět OSPOD (oddělení sociálně právní ochrany dětí).

Strategie řešení záškoláctví

- Případě podezření na záškoláctví se třídní učitel obrací na zákonného zástupce žáka.
- Informuje výchovného poradce a ředitele školy.
- Vyšetření příčin záškoláctví (prvním krokem k nápravě je problém včas rozpoznat a porozumět individualitě dítěte; je rozdíl mezi záškolákem a dítětem odmítajícím školu - např. v důsledku problémů ve škole souvisejících s obtížností učiva, při strachu ze šikany, či výskytu školní fobie nebo deprese). Učit se v třídním kolektivu vyčist, jaké postavení má problémový žák. V případě potřeby se obracet na odborníky. Bojí-li se žák učitelům nebo rodičům, svěřit, předat ho do péče psychologa.
- Je-li záškoláctví důsledkem neúnosné školní situace, navodit změnu. Nabídka pomoci při řešení špatného prospěchu, apod. naplánovat dlouhodobá opatření, aby se situace neopakovala.
- Potrestání za záškoláctví. Uložení napomenutí nebo důtky a jeho důvody se neprodleně oznámí žákovi a jeho zákonnému zástupci. Zaznamenává se do dokumentace školy.
- Pomoci dítěti při návratu do třídy. Doprovodit ho při prvním vstupu do kolektivu. Nemluvit o tom. K vyřešenému případu se již nevracet a neprojevat nedůvěru. Domluvit se se zákonnými zástupci na těsném kontaktu, aby bylo případně další záškoláctví včas odhaleno.
- O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti žáků informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti prověřuje její věrohodnost. Neomluvenou nepřítomnost do součtu 10 vyučovacích hodin řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce pozván. Projedná důvod nepřítomnosti žáka, způsob omlouvání jeho nepřítomnosti, upozorní na povinnost stanovenou zákonem a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. O pohovoru provede zápis, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem. Zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží kopii. Odmítnutí či převzetí zápisu se do zápisu zaznamenává.
- Pokud má žák víc než 10 neomluvených hodin, svolává ředitel školy školní výchovnou komisi. Podle závažnosti absence žáka se jí účastní: ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí, školní metodik prevence, zástupce rady školy (pokud byla zřízena), popř. další odborníci. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají. Každý účastník jednání obdrží kopii zápisu.
- Pokud je doklad potvrzující důvod nepřítomnosti žáka nevěrohodný, může se ředitel školy obrátit na zákonného zástupce nezletilého žáka o vysvětlení nebo požádat o spolupráci příslušný správní orgán.
- Rozmáhá-li se záškoláctví ve velkém a máme-li podezření na hrozbu závislostí, spolupracovat s odborníky (PPP, SVP).
- V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka přesáhne 25 hodin (doporučené počty neomluvených hodin lze přizpůsobit dané situaci), zasílá škola oznámení o zanedbání školní docházky s náležitou dokumentací (např. kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka k návštěvě školy, kopii zápisu z pohovoru, písemné vyjádření výchovného poradce, kopii písemného pozvání zákonných zástupců na výchovnou komisi, kopii zápisu o jednání výchovné komise atp.) orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) nebo pověřenému obecnímu úřadu. V rámci sociálně-právní ochrany se dětmi a mladistvými s opakovanými poruchami závažného rázu zabývají kurátoři pro děti a mládež. Jejich úkolem je v tomto případě řešení případů záškoláctví ve spolupráci se zákonnými zástupci dítěte a se školou.
- V případě opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku, následuje hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR. Problematika záškoláctví se nově uvádí v trestním zákoníku Trestné činy proti rodině a dětem. V odhalování záškoláctví pomáhají také městští strážníci.

Strategie vyšetřování nižšího stadia šikany

- Ochrana oběti; během vyšetřování (mimo třídu), zajistit nad třídou dozor, který zamezí případné domluvě mezi agresory či svědky.
- Odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany. Šikanu by neměl vyšetřovat pouze třídní učitel, který je pod vlivem znalosti třídy; nejlépe 3 vyšetřující s jasným vymezením rolí a kompetencí (ovzduší intimity; vždy minimálně jeden svědek všech rozhovorů) – metodik prevence, výchovný poradce, informovat ředitele školy.
- Rozhovor s informátory – měli by to být průměrní žáci (ne nejoblíbenější, nejlepší nebo nejhorší), zajistit bezpečí.
- Nalezení vhodných svědků – pozor, aby se svědkem nestal sám agresor (často se jako svědek hlásí sám agresor – hrozí manipulace, dokáže velmi přesvědčovat).
- Individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory), rozhovory zapisovat a porovnávat. Rozhovor s obětí (oběťmi):
 - oběť se při rozhovoru musí cítit dobře (doporučuje se nesedět proti sobě, ale vedle sebe, nedotýkat se jí), potřebuje získat jistotu, že se případ řeší k jejímu prospěchu; nechat dostatek času, trpělivost, otevřené otázky,
 - v prvních fázích šikany navrhnout smíření s agresorem,
 - oběť většinou souhlasí; při řešení by měl být kladen akcent na to, že žák, který je obětí šikany, není jejím viníkem a neměl by tedy být důsledky řešení znevýhodněn,
 - nabídka pomoci, zajistit bezpečí,
 - určit ochranitele oběti; je důležité se samotným žákem probrat, co škola může udělat pro to, aby se zase cítil bezpečně.
- Individuální rozhovor s agresorem buď metodou usmíření, nebo metodou vnějšího nátlaku (výchovný pohovor s agresorem a jeho zákonnými zástupci). Fáze rozhovoru s agresorem:
 - zahřívací předkolo – při výslechu agresora žádné projevy sympatií! „znepříjemnit“ agresorovi pobyt při rozhovoru dobré je narušit agresorovi jeho prostor, opřít se proti němu, upřeně se na něj dívat,
 - monolog – nechat ho mluvit jako prvního (abychom znali jeho verzi a on z našich otázek nepoznal, co už víme), opět se svědky vše zapisovat,
 - využít „momentu překvapení“ - zjistit si předem podrobnosti o případu, zmást agresora,
 - pokud je agresorů více, musíme zabránit po pohovoru každého z nich kontaktu s ostatními a jejich případné domluvě, porovnávání jednotlivých výpovědí.
- Při obtížném a nepřehledném vyšetřování je možná konfrontace mezi svědky navzájem nebo mezi agresory navzájem; nikdy mezi svědkem a agresorem nebo obětí a agresorem, případně jeho rodiči (může se to zvrhnout až k tomu, že si za to oběť může vlastně sama).
- Třídnická hodina - efekt metody usmíření a oznámení potrestání agresorů.
- Rozhovor se zákonnými zástupci oběti (informovat o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních; někdy je užitečné připravit rodiče oběti i na třídní schůzku, kde bude podána informace o řešení šikany; v případě potřeby doporučit pomoc odborníků), práce s obětí – dlouhodobější ochrana, náprava škod, nabídka odborné pomoci.
- Rozhovor se zákonnými zástupci agresora (v případě potřeby doporučit pomoc odborníků) práce s agresorem (vedení k náhledu na vlastní chování, motivy apod., často to jsou sami dříve šikanovaní nebo doma týraní).

- Třídní schůzka se všemi rodiči (je potřeba informovat rodiče, že ve třídě byla šikana a škola ji řešila, požádat o spolupráci; u počáteční šikany zpravidla stačí podat informaci na pravidelné schůzce, u pokročilé šikany je na místě svolat schůzku mimořádnou; vždy je důležité, aby byl na schůzce přítomný školou pověřený a vyškolený pedagog pro prevenci a řešení šikany, případně i externí odborník),
- Další práce s celou třídou – součástí řešení musí být nastavení ozdravných mechanismů pro všechny, kteří se šikany účastnili, ale také pro celou skupinu (třidu). Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina) – např. formou komunitních kruhů; sledování třídního kolektivu.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti

- Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z vyhlášky č. 27/2016 Sb.
- S žáky ohroženými školní neúspěšností může pracovat výchovná poradkyně, metodik prevence a kterýkoli pedagogický pracovník. Ve spolupráci s třídními učiteli a vyučujícími jednotlivých předmětů zajišťuje žákům s SPU poskytování doporučených podpůrných opatření. Třídní učitelé vyhodnocují prospěch žáků ve třídě, u neprospívajících zjišťují příčinu neúspěchu. Vyhodnocují příčinu zhoršení prospěchu a v případě potřeby je vypracován Plán pedagogické podpory.
- *Neúspěchem ve škole mohou být ohroženi:*
 - děti se speciálně vzdělávacími potřebami,
 - děti, které nastoupily do školy,
 - žáci, kteří přestoupili na 2. stupeň ZŠ,
 - žáci, kteří přešli z jiné ZŠ,
 - žáci, kteří jsou nemocní a mají dlouhodobou absenci,
 - žáci, u kterých nastala změna rodinné situace,
 - žáci, kteří neovládají český jazyk jako rodný jazyk a nástroj výuky.
- Neúspěch ve škole se může projevit neprospěchem, závadovým chováním – porušováním školního řádu, záškoláctvím, problematickým postavením v třídním kolektivu.
- Na pedagogické radě školy je vyhodnocována situace ve vzdělávání žáků ohrožených školním neúspěchem a všichni jsou s ní seznámeni.
- V případě zhoršení školního prospěchu jsou neprodleně informováni rodiče prostřednictvím třídních učitelů. Výchovný poradce spolu s třídním učitelem a vyučujícím daného předmětu projedná na schůzce ve škole se zákonnými zástupci neprospívajícího žáka jeho studijní výsledky a navrhne možnosti řešení. V případě potřeby či zájmu je nabídnuto neprospívajícímu žákovi a jeho zákonným zástupcům zprostředkování spolupráce s odborníky z PPP a SVP.
- Úspěšnost ve škole je podmíněna mnoha faktory. Úspěch žáka ve škole nezávisí jenom na jeho schopnostech, ale i na jeho sebehodnocení a míře sebedůvěry.
- *Problémy žáka ve vyučovací hodině*
 - nerozumí výkladu,
 - neumí pracovat s učebnicemi a jinými texty,

- nestíhá zapisovat podle výkladu,
 - nedokáže určit, co je podstatné,
 - neumí se soustředit,
 - opakovaně je v práci vyrušován spolužáky.
- *Problémy s domácí přípravou*
 - slabá vůle (nedokáže se přinutit k domácí přípravě),
 - nedostatek návyků pro samostudium (neumí vybrat důležité, učí se z paměti bez pochopení látky, nezvládá větší celky, nemá vytvořený systém),
 - neví, kdy se učit, aby učení bylo efektivní,
 - problémy komunikace s vyučujícím,
 - strach z vyučujícího,
 - obava sdělit, že něčemu nerozumí,
 - neznalost pravidel konzultací s vyučujícím problémového předmětu,
 - nejvíce zájem o výuku, v hodině nepracuje, nechce pracovat a rozptyluje svoje spolužáky – odmítá nabízenou pomoc vyučujících.
- *Ostatní problémy negativně ovlivňující studium*
 - dlouhodobé zdravotní problémy,
 - změna bydliště, dojíždění,
 - problémy v rodině (rozchod rodičů, úmrtí jednoho z rodičů, špatná ekonomická situace rodiny),
 - stres z neprospěchu,
 - útky před problémy,
 - problémy v sociálním prostředí vrstevníků.
- *Formy práce s neúspěšnými žáky*

Pro úspěšnost programu jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem, ke kterým zejména patří:

 - snažíme se problém zachytit co nejdříve a odhalit příčiny neúspěšnosti,
 - úzce spolupracujeme s PPP, SPC a rodiči,
 - pomáháme rodičům zajistit nejrozsáhlejší odborná vyšetření,
 - uplatňujeme individuální přístup k žákům, respektujeme jejich individuální tempo a posilujeme motivaci žáků,
 - nabízíme žákům individuální konzultace po vyučování nebo před vyučováním, možnost konzultací,
 - pro zjišťování úrovně vědomostí a dovedností žáků volíme takové formy a druhy zkoušení, které odpovídají schopnostem žáka a posilují pozitivní motivaci,
 - v hodnocení se zaměřujeme na pozitivní výkony žáka, a tím podporujeme jeho pozitivní motivaci k učení,
 - zadáváme pravidelné úkoly vycházející ze stanoveného obsahu učiva – zadání práce pro domácí přípravu učiva,
 - užíváme podpůrných aktivit – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu,

- používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky – dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu,
 - jednostranně nezdůrazňujeme nedostatky a chyby žáka.
- *Nástroje na koordinaci péče o žáky se SVP*
 - **Plán pedagogické podpory** - vzniká z iniciativy učitele jednotlivých předmětů, může mít omezenou platnost nebo může být využíván po delší časové období, musí být pravidelně vyhodnocován, má ho u sebe vyučující, který PLPP tvořil.
 - **Individuální vzdělávací plán** - podpůrné opatření v rámci 2. – 5. stupně, tvoříme ho na základě doporučení ŠPZ, po podpisu informovaného souhlasu a podání žádosti zákonným zástupcem.
 - **Předmět speciálně pedagogické péče nebo pedagogická intervence** - zařazení žáka do skupiny jen na základě doporučení ŠPZ, náplň je dána v doporučení.
 - **Asistent pedagoga** - personální podpora je vždy daná doporučením ŠPZ.
 - **Doporučení ze ŠPZ** - vyučující jsou seznámeni s doporučením pro daného žáka.

Nástup žáka do školy

- *Přestup žáka z MŠ na 1. stupeň*
 - uvítání prvňáčků s rodiči,
 - společné tvoření 1. st. se školkou
 - otevřená hodina 1. třídy pro rodiče
 - společný Mikuláš a Vánoční akademie
 - schůzka s rodiči budoucích prvňáčků
 - zápis do 1. třídy, dárky prvňáčkům
 - návštěva předškoláků v 1. třídě
- *Oblast prevence*
 - co nejdelší dobrá motivace – zažívání příjemných věcí a úspěchu,
 - hodnocení žáků vzhledem k jejich osobnímu pokroku, nesrovnávat s nastavenou laťkou, každé dítě je na školu jinak připraveno,
 - pokud dítě začne selhávat, je třeba co nejdříve zjistit, proč selhávat a podpořit ho,
 - komunikace s rodiči – rodičům je nutné vše vysvětlit, komunikovat s nimi.
- *Oblast intervence*
 - pokud dítě začne selhávat, je nutné upravit vyučovací metody,
 - všechny postupy je vhodné vysvětlit rodičům, aby mohli podobně přistupovat k dětem doma při přípravě na vyučování – zacílení na konkrétní problém,

- pokud ale dítě výrazně selhává – nutná přesná diagnostika příčin problému – konzultace se školním psychologem, vyšetření v PPP, SPC.
- *Přestup žáka z 1. stupně na 2. stupeň*
 - dopřát čas na adaptaci,
 - komunikace mezi učiteli - 1. a 2. stupeň – předávání zkušeností, jak žáci pracovali, jaká byla pravidla hodnocení, jak se řešili různé problémové situace,
 - adaptační bloky – učitel své žáky lépe pozná, společně zažijí něco příjemného, což podpoří vzájemnou důvěru.
- *Změna školy*
 - změna školy znamená změnu školního vzdělávacího programu – soulad musí zajistit vyučující,
 - neznámá to, že je povinností učitelů žáka vše doučit (za změnu školy je odpovědný rodič), ale je vhodné žákovi vytvořit podpůrnou síť – komunikace učitel – rodič – žák – informovanost, jak žák zvládá adaptaci atd.
- *Nemoc, zvýšená omluvená absence*
 - při dlouhodobé nemoci je třeba s rodinou žáka úzce spolupracovat, zajistit doplňování učiva, ulehčit návrat žáka po nemoci do školy - plán doplnění učiva a přezkoušení,
 - sledovat absenci žáka – zda krátkodobé absence z důvodu návštěvy lékaře, nevolností, rodinných důvodů, nejsou pravidelné v době, kdy se píše prověrka, kdy má být žák zkoušen, zda se nejedná o konkrétní dny v týdnu.
- *Změna situace v rodině*
 - můžeme pomoci, pokud dobře známe situaci, pokud je dobré klima a vzájemná důvěra,
 - sledujeme nejen velmi slabé žáky, ale také ty, kteří se výrazně zhoršili, začali být vůči plnění školních povinností apatičtí, zhoršilo se chování – nutné vždy řešit – osobní schůzka,
 - rodiči v případě potřeby doporučit odbornou pomoc – např. psychologa.
- *Špatná sociální situace*
 - podat žákovi pomoc a podporu,
 - ohlídat, aby se dítě nestalo terčem posměchu,
 - řešit problém s rodiči,
 - v případě přetrvávajících problémů kontaktovat příslušný OSPOD,
 - nabídka spolupráce s neziskovými organizacemi.
- *Závadové chování, záškoláctví*
 - porušení školního řádu nepřehlížet,
 - pokud nepomůže prevence, závadové chování řešit v souladu se školním řádem,
 - důsledné řešení zvýšené omluvené absence.

Strategie prevence školní nekázně

- I v oblasti školní kázně je mnohem efektivnější předcházet jejímu porušování. Mezi prevenci lze zařadit postupy, jenž směřují k udržení školní kázně, případně ke korigování neukázněného chování.
- Důležitá je motivace a chvála ze strany učitelů, která má upoutat žákovu pozornost a posílit jeho snahu být vzorným posluchačem ve vyučovací hodině.
- *Metody prevence neukázněného chování:*
 - provádět více činností naráz,
 - aktivace skupiny - udržení pozornosti všech žáků ve třídě bez nutného vyvolání,
 - plynulý přechod od jedné činnosti ke druhé, měnit tempo,
 - vlídnost a důslednost v jednání učitele, sebevědomí a humor,
 - správná organizace,
 - volba zajímavých metod,
 - spravedlnost a slušné chování.

Strategie prevence psychické krize/duševního onemocnění žáka

- Pedagog, který zaznamená u žáka psychickou nepohodu, krizi či počínající duševní onemocnění by měl být schopen sám či za podpory někoho z kolegů (třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce) vést s žákem podpůrný rozhovor, jehož cílem má být, vedle poskytnuté podpory (“nejsi na to sám/sama”, “lze s tím něco dělat”) domluva s žákem na dalším postupu, kontaktování zákonných zástupců. Pedagog by se měl s žákem domlouvat na dalších krocích. Zejména kontaktovat pomoc, komunikovat s rodiči (zákonnými zástupci) po domluvě s žákem.
- Úkolem pedagoga není dané potíže diagnostikovat či léčit. Jeho role spočívá zejména ve zprostředkování kontaktu žáka s rodiči (či v podpoře k němu) a poté případně s příslušnými odborníky. Pokud žák sám osloví svého učitele, je na místě jej za to ocenit, ujistit jej, že je dobře, že tak učinil. Sdělované potíže či svěřený problém není vhodné bagatelizovat. Naopak je prospěšné vyjádřit mu svůj zájem a spoluúčast na řešení jeho situace tak, jak to bude potřeba v rámci osobních i profesních možností a hranic učitele.
- Je vhodné, aby s žákem spolupracoval takový pedagog, k němuž má žák důvěru, se kterým je schopný vést (ideálně) otevřenou komunikaci. Ne nutně to vždy tedy musí být např. výchovný poradce či školní metodik prevence. Často může být třídní učitel tím, kdo má k žákovi nejbližší a žák se mu svěří. Třídní učitel si také jako první může všimnout, že s žákem není vše v pořádku a oslovit ho. Popřípadě žák tíhne s důvěrou k jinému pedagogovi, např. jeho oblíbeného předmětu. Není nutné, aby pedagog znal “řešení” hned, důležité je s žákem navázat vztah postavený na důvěře umožňující otevřenou komunikaci.
- Při zachování důvěrnosti údajů může pedagog probrat žakovu situaci s kolegy, ideálně s členy fungujícího školního poradenského pracoviště (metodik prevence, výchovný poradce), kteří ho mohou v dalším postupu podpořit.
- Rodičům pedagog v případě potřeby doporučí kontaktování odborného pracoviště – pedagogicko-psychologické poradny, psychologické nebo psychiatrické ambulance.
- V případě odmítavého či nespolupracujícího postoje rodičů se může pedagog obrátit na psychologa spádové pedagogicko-psychologické poradny s žádostí o metodickou podporu pro práci s daným žákem, a to i proti vůli rodičů. Zároveň, pokud se jedná o ohrožení zdraví či života dítěte, je na

místě kontaktovat OSPOD (Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí). I dítě má právo požádat OSPOD a také školu a školské zařízení o pomoc při ochraně života a svých práv a učinit tak může i bez vědomí rodičů.

Krizové linky s celostátní působností:

Linka bezpečí

Linka důvěry Dětského krizového centra

Linka pro rodinu a školu

Linka první psychické pomoci

Linka duševní tísně

Linka EDA

Linka Anabell

Modrá link

Týrání, zneužívání a zanedbávání dětí (syndromem CAN)

Syndrom CAN zahrnuje jakoukoli formu týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, která je pro naši společnost nepřijatelná. Do této oblasti spadá jak okruh programů zaměřených na prevenci výskytu těchto jevů, tak včasné zachycení jejich projevů včetně odpovídající intervence.

Metodika

<https://msmt.gov.cz/file/62290/>

<https://msmt.gov.cz/file/62286/>

Škola a neštěstí

Metodické doporučení vytvořila pracovní skupina při psychologickém pracovišti MV-generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. Kromě psychologů IZS se na tvorbě podílela celá řada dalších odborníků z různých organizací včetně Psychosociálního intervenčního týmu, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, České školní inspekce či České odborné společnosti pro inkluzivní vzdělávání. Díky oborové spolupráci s krizovými interventy, právníky, sociálními pracovníky a dalšími vznikl materiál, který poskytuje ucelený pohled na řešení mimořádných situací ve školách a školských zařízeních.

https://www.pppuo.cz/soubory/pro_pedagogy/doporucujeme/Metodika_Skola_a_nestesti_-_Jsme_pripraveni_2023.pdf

Seznam platné školské legislativy

Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT

- Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti školství, mládeže a tělovýchovy na období 2019-2027
- Strategie prevence kriminality 2022-2027
- Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních, MŠMT č. j. 5217/2017 - 1

Zákony

- 561/2004 Sb. - Školský zákon o předškolním, školním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
- 109/2002 Sb. - zákon o výkonu ústavní výchovy ve školských zařízeních a o preventivní výchovné péči ve školských zařízeních
- 563/2004 Sb. - zákon o pedagogických pracovnících
- 179/2006 Sb. - zákon o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání
- 359/1999 Sb. - zákon o sociálně-právní ochraně dětí
- 65/2017 Sb. - “Tabákový zákon”
- 562/2004 Sb. - ze dne 24. září 2004, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona školského zákona (Změna: 264/2006 Sb., 428/2012 Sb., 332/2014 Sb.)

Vyhlášky

- 227/2007 Sb. - o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- 454/2006 Sb. - o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky
- 197/2016 Sb. - o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních

Metodické pokyny

- 14423/1999-22 Metodický pokyn k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance
- 10194/2002-14 Metodický pokyn při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví
- 25884/2003-24 Metodický pokyn spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže kriminality na dětech a mládeži páchané
- 21149/2016 Metodický pokyn k prevenci a řešení šikanování na školách a školských zařízeních
- 37014/2005-25 Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních
- 43301/2013 - Metodický pokyn pro práci s individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování 30

Odkaz na metodické pokyny MŠMT

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Zpracovala: Mgr. Ivana Korcová